

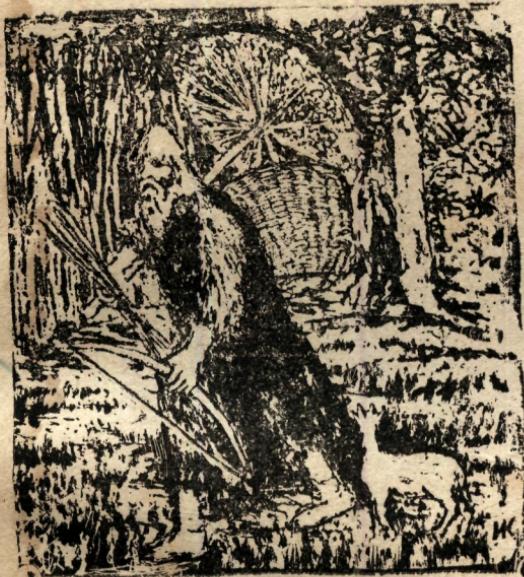
R 53

Библиотека
T 53

ROBINZON

L. N. TOLSTOJ redakcia uvtъn

4737 36



Kudymkar

1934

Okrizdat

R o b i n z o n

Gizəma L. N. Tolstoj
redakcia uvtъl

Kudъmkar

1934

Okrizdat

I

Oləm Gamburgınp bogatəj kupeç, sylən vələmaş kuim zon. Pərişzək zonıns tıunəm sluzitnır polkə, i kər lois vojna, sijə francuzzez vijəraş. Məd zonıns pondəm vələtçynp, no kutəm sijə sogət—i tozo kuləm. Kołçcis ətik ucətzək zonıns,—sijə suasə Robinzonən. Aj-mamıys, əddən radejtəmaş medbərja zonınsə, beregitəmaş əddənəzək şin-nezşa i siş-zə əddən ənezitəmaş. Robinzon oz və vələtçy, nija sijə, syləj siş-zə ez eəktə, i keris sija tıj tolkō vermis.

Totyńik Robinzon vədmis i aj-mamıys ez tədə tıj səkət kerpə. Sylə vəli das şizim vo-nı. Ajıs sviş mədis kerpə kupeçəs, a Robinzon suə: Me og pondə kupeçav-p, a tıuna vətlətnp jəz stranaezət.

Ajıs-və ez lez sijə, suvlis, sija-pə esə jeea tədə, med-və tınnp vətlətnp.

Mamıslə siş-zə zal vəli aslas zonıns, sija i suə sylə: Əlibəj te menam zon! Kyz te munan jəz stranaezas, kin te gəgər setçin pondas vişətnp! Ali tenyt abu zal assit aj-mamıtə?

Ətpırg Robinzon munis morjo bereg vylə guļajtənyp i setçiniş azzis assis jortsə. Jort sylən vələm kapitanlən, korav vylış juralıslən zon. Sija ajıskət munə Londonə, glavnəj karə Angliañ, da Robinzonlə suə: „Munam mijankət Londonə“ A tınnp kolə vəli ızyt Nemeckəj morjo kuza. Robinzon raptə i suis:

— Me və, rad tınnp, da aj mamə oz lezə! Jort sek sylə i suə;— „Myj te polan. Mi çoza bertam gortə bər, sek te i viştalan, kytən vəlin i tıj azzylın Robinzon i suə: „Kyz-zə me tıuna, kolı menam dətənpida abu denga?“ A

сылән йорт сиә: „Сы јлиш тә en тәздә: ме тенът дәңгасә ше-
та ассим.“

Robinzon dumajtis, dumajtis, да и сиә: Ladnә me mu-
на текәт.

Mәdlunas asjaponnas Robinzon چечис оз, паشاис
пукши кораб вулы, и munisә; a Robinzonlәn йорт еәktis as-
las slugalә, medвь munis sija Robinzon ordә i viшtalis, ni-
ja-pә Londonә munisә kuim ңедел kezә. Kәr nija въд-
sәn bereg dorşan jansalisә, sek kapitan eәktis kvaтиш ыјп
puskais. I Robinzon vәli әddәn rad, sto sija munә vet-
lәtnъ. Lun vәli bur, miça i nija munisә въеәма. Mәdik
lunas nija petisә samәj ызыт morjo вула. Robinzon әddәn
qivujtçis sijәn, sto ңем oz тәday, tolko morjo da
күмәр.

Kuimәz lunas lebtis supyt tәv, гъмалә i virdalә, zer
pondis kişпь къз vedra poniş: matrossez viшsisә, тыj sedis
kipod uvtә, a то въ niјә nuiis morjoә: въдәппыс korab ву-
лып povzisә i dumajtisә, sto vәjas korabъs, Robinzon
siž-zә povzis, i сылә lois ңedolty, — i sija dumajtis, vct,
vot-pә kula. Sija pondis gorzynъ i сиә: — Aju mamu te
menam! Ti ңекәт менә шыssa od i аззылә. Мыла me i'mu-
ni gortis?

A тәлб lebis şо әddәnzék i әddәnzék: parussez koş-
şašíssә, i озлан ez сыса туй түппъ. Setçә-zә korabъslәn
рьdесsъs zugalis, i pondis рьекас kotәrtпъ va. — „Әni
mi propalı!“ goratışә въдәппыс. Robinzon, къз кълас etә,
siž i usis mu вула, къз kulәm. Въдәппыс kutçisisә çapkы-
пъ va, medвь korabъs ez vәj. Әtik saldat Robinzonlә i
сиә: — „Мыj-zә te kujlan? On аззы, въдәппыс изаләп, mi.
въдәппыл saqtәg тъзимә, çapkamә va.—

Robinzon әdva suvtis i tozo pondis поvյпъ va. Setәn
kapitan eәktis ыјпъ puskaeziş: dumajtis, novdu ңеыпъ
emәs mәdik korabvez, kъласә i шетасә otsәt. A Robinzon,
къз кълас puskaeziş ыјәт въеез, siž i dumajtis korabъs-pә
kişhis i вәра usis, къз kulәm.

Мымда въ va ez çapkә, a sija şо unazъk sodә. Въдәппыс
dumajtisә, vәjas-pә korab, i pondisә morjoas çapkav-
ны: puskaez, boçkaez, da тыj em şojannez, medвь kok-
qәtпъ korabsә. A не ыып munis mәdik korab i kъlis —
kъtәnkә ыјшәпъ, i ыstisә ызыт ръз. Но ръзъs ez verмъ matә
шибәтпъ sija korab дынә, kъtәn vәli Robinzonъs әdva ver-

misə nyıle çarkıny toko kanat, niya kutisə sijə i pızza kılıkisə top korav berdəz. Setən vədənnəs pondisə korav vıvşan çecçalın etə pızjə, i Robinzonəs siž-zə çapkisə pızjə, sija vəli sadtəm i nəm oz kby vəli kyzkuləm. Pız niyə vajətas karab dənə, i vədənnəs vəlisə, radəs, tyla mez-misə şmertiş.

Kər loktişə Londonə, Robinzon munis vizişətnə, kyeəm sija kar i kər sylə pondis kovn şojn, sija munis kapitan dənə, kəda sijə voştis Gamburgşan.

— Kər pukhisə əvedajtn, kapitan Robinzonlə i suə: Mýjlə te loktin Londonə? Mog kyeəmkə em, ali ajyt əştis?

A Robinzon suə: — Menam nekəyəm mog avu: me ajəşan muni guşən.

Kapitan Robinzon vylə ləgaşis i suə: — Robinzon, uməja te kerin, püssin ajyt dəniş. Bert vər Gamburgə i ajytşan kor proseqno, i şəlis sylə şəm.

Robinzon munis Gavaq dənə, kytçə suvtən koravvez da pondis dumajtn: — Kyz me əni ajə şinnez-ozə tycişa? Siya pondis ətik mortlış juavn, oz-li kyeəmkə korav mun Gamburgə, a siya rəpət i suə: Gamburgə oz mun ne kyeəm korav. A eta mortbs vələma korabelsik i çoza munas Gviqejaə, Afrikaə.

Robinzon sylə i suə: A te açyt kytçə munan?

Korabelsik suə: Me muna ыlə, Afrikaə, setçin em mu, susə Gviqejaən, i setçin ələnə otlış şədnegrrez. Robinzon i suə sylə: — A ыlən etə muys? Korabelsik i suə: ыlən! Kolə, munam mekət setçin? Robinzon suə: — „Menam avu şəm.“ Korabelsik suə: „Me tenyt şəm şeta aşsim, a te boş, pilaez, cerrez, purtitez, da şakəj rəma ştokloez... Nuətəmbs ponda me teşan nəm og boş“ Robinzon sylə rəpət i gorətçə; Mýjlə niyə vədəs boşn, kədnə te viştalın? Məpym ed oz kolə. Korabelsik vəra suə: Bos, negrrez oz avjə nəm—niya tenyt sə ponda şetasə una zoloto i slonlış lbez. A Robinzon suə: Mýjlə slonlış lbez? Korabelsik sylə suə: Sijən, tyla sija əddən çoçkom i sə ponda şetənə una şəm.“

— Robinzon i suə: No, ladnə, me muna tekət.

Niya pukhisə korav vylə i munisə. Kytisə niya dyr i şin vylanıns usis mu. Robinzon jualə: kyeəm etə mu? A korabelsik suə: Siya ostrov Madera, setçin vina vinograd-

iş kerənə, i sija suşə Maderaən. Setçin eəsə una kanarej-ka—kajjez, i niya əddən bura şyələnə. Robinzon i suə: — Oz-li menym poz munnə sija Madera ostrov-vylə?

A koravelşyk sylə suə:— „Myla oz, poz, pozas, me əstən ponda assim korab voçnə“.

Nija vədəs petasə bereg vylə, i Robinzon munis vələtnə ostrov kuza. A setçin una vədmis vinograd, i sija una sijə şois, ədva loktis gortə.

Koravelşik sylə i suə:— Te, Robinzon, əni guļajt, tymba verman,— Me ponda assim korab voçnə, siž sto estən dər ovşas“.

Robinzon olis kuim, lun i sylə gaztəm lois. Loktis sija morjo bereg vylə i pondis vizətnə, azzə korab loktə veşkəta bereg dənə. Kər sija loktis top, Robinzon koravelşikliş i jualə:— Kytçə ti kəvtatə?“ Koravelşik suə: „Minimum Braziliəə“. A Robinzon sulalə i suə: „Kyeəm setəəm Braziliəə?“ Koravelşik suə:— Sija taşaŋ əddən ыып, Amerikaən. Setçin dikəj otır olənə, i una setçin zolotəj pesək da əddən dona izzez..“ Robinzon sylə i suə:— „Boş menə askəttit.“ Koravelşik suə: „No tak myj, i munam“.

Nija boştisə i munisə. Kəvtisə nija lun vit gəgər vəeəma, a səvərgən lebis əddən surxt təv. Kvat lun vəli sija tələş, i koravelşik, ez təd kytçə sylis korabsə i nui.

Ətryr asylalaqas, vədəs pondisə çirzynp: — Mu, mu! Tədalə mu! Toko sijə jestisə sunə, korab inmis iz vylə, zug-dis aşsis rədəssə, i pondis çoza rıgınp va. Vədənnəs pondisə gorzynp, çıvzynp, koṭaşisə ətar-mədərə i ez tədə myj ketnə səvərgən lezisə ъzət ryz, setçə pukxisə i pondisə munnə bereg dənə. A va siž rıgər-vər ryzjas. Drug loktis ъzət va val i bergətis ryzə pədəsnas vəvdərə. Kin sylə pukalis, vədəs sedisə vaə i ez jestə ъkəsnə.

II

Vədənnəs vəjisə, tclko Robinzonəs ətnassə va valən çapkis beregə. Sija dər kujlis kyz kuləm; kər oštis şin-nezsə—azzə, sija ətnas: vədəs vəjasə, i korab vəjis. Sylə lois zał, myla sylən jorttez vəjisə, i sija pondis gorzynp. Səvərgən munis vizətnə, kyeəm sija setəəm_mu, kytçə sijə

çapkis. Veflətis vižətis vədlaət i azzə, sto şu setən oz vədmə i kerkuez nekətən avı, i sylə lois strasno. Pukşis i dumajtə: Əni şorovno-nı me kula eýgjən. A novdu es-tən eməs dikəj zvirrez, i nija şojasə menə,—i sija vəra pondis gorzəlp, Səvərən sija pondis-və uçp, a tıvylə vodnə ez lış, polis, medvə sijə zvirrez ez şoja,—sija kaj-is pu vylə setçin pukşis uv vylə i ənməssis. I vətətis si-jə, vylə sija gortəp, i aj—maməs gorzəp, uməlcəmaş, i açs pondis gorzəlp i çirəstis: Me tatən! Tolko jestis çi-rəsnə, uzikas da kəz bergətças, siž i usis tıvyləs. Puys vəli nə ızbt, a uvtas vədmis gylis turun, i sija ez əd-dən dojmə.

Sylən əddən şimalis kəpəməs, sija mədəz lun-nı nəm ez şoj.

Sija pondis gorzəlp, mu vylə usis i suə:—Myla nə me eg vəj: şorovno eýgjən kula!

Sija munis morjo dənə bereg vylə i azzis, setçin una kujləp, rakovinaez. Robinzon izən ətikə zugdis i peslis: sija sylə kazitças bur, i sija pətəs nijən. Kər pətəs, munas i vižətə, jugbt vaa nə izzət sorok kotərtə i sija pəttəz juas.

Kər loktiis oj, sylə vəra lois strasno, sija vəra pondis gorzəlp i dumajtnı:—Şorovno, eýgjən og kuv tak loktasə tatçə dikəj oğır da viləsə menə. Sija kajis pu vylə, kərtalıs aşsə rəkrəmən, (telənikən) ızbt uv berdə da siž i onməssis.

Aşñas sija çəçcas, pu berdiş çegis kəz palka i munis izzət (vyləp) gora vylə vižətəp oz-li kytən ənevud tı-dav mort, qeto kyeəməkə derevna. Kerəsəs vəli krütəj, i ədva sə vylə Robinzon kajis. Nözzəvtis gəgər, i azzə, sto sija ostrov vyləp, a sə gəgər omən morjo. Ostrov vəli əddən ızbt, a sə vylən ez vələ nə kyeəm derevnaez nə karrez: şo toko kerəsse, vər, da step, səşşa nəm ez vəv. Robinzon i pondis dumajtnı, kəz-və sylə kerku asləs kerp. A aslas, nə pila nə çer, nəm ez vəv. Dumajtas, dumajtas, vižətə—vədmənən tovñık puokkez, vaçkişənə-mijan baddezelən. Sija əddən lois rad i suə:—Garja me kieznam enə puokkezsə i kera asləm sajəvtok, "i me ne-kinia cə pondə tıdavnp, sto setən ola.

Kər sija pondis garjyap puezsə, şin vyləs usis kerəsəs şesora, i pıranınp sylən əddən ızeskət, kəz toko noraok. Kəvə vəli sylən zət, sija və setçə garjis asləs olan. Sija



pondis kieznas garjyńp ne gýriš puokkezsə i saditńp si-ja nora gégər. Asija ostrov výlén krugləj vo oz ovłt těv, seteám zar; i sija izavtən týzis, pukšís soçcişsən p i kylə týjkə sumitə; sija munis, azzə—ne ьzvt sorok kótartə, sija lois əddən rad i suə: —Vot eta bur! Va menam matyń loas. Bödsa lun sija saditis puez, a rýtnas kajis pu-vylə, pækremokən (teljnik) kér'asis i onməssis.

Asjaponnas ož Robirzon çecçis i munə morjo dýnə, bereg doris koşsyp rakoviraez; sija munə mədik tuj'ki-za i vižətə: ьzvt výdmə pu, i sə výlén gýriš ploddez kyz-mijan týkvaez. Ətikə sija neekəvtis. Kësəs sylən vəli çor-tı, i Robinzon ədva sijə izən zugdis: səras vəli jadro

—tuş ңевьтік іçәкът i Robinzon niјә şojis нөлә. Ena plod-dezъs suşәnъ kokosovәj әrekkezәn, a puez kokosseәn.

Sija pәtis da munis bereg vylә i setçin әktis ustriçaez.

Сывәгъп аззис kustanlaq vaçkişana lәçт iz, boštis siјә şәrә, i sylәn uz, pondis tuppъ ožlaңzъk.

Әтрыр, bereg dorә rakoyinaezla muntәn azzis kъeәt-kә turunnez, vaçkişanaezә pъylan; sija enә turunnez ңeekis, vañn kәtәtis, сывәгъп koštis i pondis пыш-кыпъ gezzez.

Robinzon boštis lәçт iz, siјә kәrtalis palka berdә i keris kustan.

Setәn sylәn uz pondis tuppъ ožlaңzъk, saditas kъk rjad puez, сывәгъп niјә katjas lъsәn da uvvezәn i seras kišlas mu, i lois sylәn noғaъs gägәr krepert ştena. Puez sija kişkalis şvezәj vaen kaznәj lun, i rija ez kulә, a pondisә vezәtпъ i vydmyпъ. Sija ştenaas ьвәs ez lәşet, a keris gezzeziş pos, kәrtalis siјә vevdәras kerku veştiş ьзът pu berdә, i sъ kuza pondas vetlәtпъ, kajъ i lezçъпъ вәr.

Сывәгъп Robinzon munis bereg vylә i setçiniş azzis iz, әти коңеçss oştaa, i vaçkişis çerlaq. Sija saditis siјә palka vylә, kәrtalis gezokәn, i sylәn lois kъz вүтте вүlnәj çer, i azzis esә kъk iz: әtikъs kъz molotok, a mәdъs vaçkişis tuvlan. Sija enә izzezsә boštis şeras i vajis gortas, i pessora pъeşis pondis izzezsә potkәtلىпъ—sed-tavнъ i olaninsә lәşetis ьзътъка. Сывәгъп ңeekis una turun, koštis siјә, pъrtlis pessora pъeşkә i lәşetis aslъs uzlan i әddәn bura uzlis, siјәn, тъла oзъk sija uzlis pu vylәn, kъz kaj.

Съ pessora дъпъп vydmisә нөl pu, i kъsъs pъ vylәn vәli vołkъt. Sija i pondas enija puezә kernъ passez: kъz әtik lun çulalas, sija әtik puә lәçт izәn keras posok, kәr şizim lun çulalas, sija mәdик puә keras paşok, вүтте ңeđela çulalis, нөl ңeđel çulalas kuiмәt puә pjatnook ke-rystas, вүтте tәlis; a kъz das da kъk tәlis çulalas нөlәz puә keras pjatnook, loә vo.

III

Siž Robinzon olis da olis ostrov vylәn. Kәdна kokosovәj әrekkez vәlisә pu vylas, sija niјә şojis i pondis du-

majtis, къз въ тъjkѣ aslás şojnъ 1 ossyпъ. Petnъ aslás stъn saj  sija polis, — dumajtis novdu ostrov vъlyп ol pъ dik j ot  neto zvirrez; a k r  dd n- i pondas k p m ys  simavny, sek sija i resytis petnъ koсsъly тъj  epavud asl s  ojnъ. Petis sija stъn sajis, i sondi sylis jurs  pondis  dd n p zavny, sija bertis v r i dumajt .— Vaj-ze me asl m kera zontik. Boстtis kъz palka,  tik k necas k rtalis veknit l sokkez, vevd r sa as niж vevttis kokoso-



v j l ssez n, a l ssez  l sokkez berdas v ekis  eri l ez n. En  l ez sija  ktis bereg dori : morjo  vave n  ap-ki   eri, i sija si m , a l ezb s ko c su. S v r n gezokke-zi  keris mes k, medv  set  te n  ploddez, k dij  a -zas tuj ku a. K d p r sija asl s keris zontik da mes k naglad pemdis, i sija  ojt g vodis u n .

Asjaponnas o  Robinzon  e cc s, pelpon v las  es tis sumka, gezok n j a s , kos sajas  uj stis assis  er, bo tis pelpon v l  zontik i munis asl s ko s n   ojan. Sija munis  o kusin t, a v r d n  lokn  polis,— dumajtis, sto

setçin olənъ dikəj oṭir. Munis sija, munis i nəm sylə raptə oz sed, ылəзьк, визəтə, kustok vədmə. Sija loktis matəzək i ny vylış azzis vez jagədokkez,—sija peslas: no nija vəlisə ne çəskətəs, i şojnъ niјə ez tuj. Sija ləgaşis i neekəvtis ətik kustok vədəs vuzzeznas,—vizətə, a vuzzesas tozo jagəddez gərişzəkəs i ne vezəs; sija peslis, no nija vəlisə tozo ne kəraəs, no şorovno sija niјə boştis i puktis sumkaas i dumajtə:—Prigədiçcasə. Nija vəlisə kartovkaez.

Robinzon dyr esə vetlətis i azzis ətik pu vylış ploddez kyz vytte jablokkez, vezəs i səməaş; nija suşənъ limonnezən, i sija neekis niјə i teçis sumkaə. Vetlətikas, sija təzis i pukşis sor dorə soçcişnъ i şojuşnъ. Tolko sija jestis pukşnъ pu uvtə i pondis şojnъ kokosovəj ərek, kylə sum; sija povzis i uşkətis əreksə, əzzəvtis i azzə kyeəmkə poda tabun loktənъ sorok dorə jipnъ.

Sija setəəm podasə ne kər i ez azzəv, nija olənъ tolko sonxt stranaezyn,—vaçkişənъ olenqəzlaq, a jurreznəs kyz vəvlən. Nijə suşənъ lamaezən.

Robinzon kyz kažalis niјə, i sek-zə təd vylas usis, vəzən-ni sija ez şoj jaj, i kolə vijnъ ətik lama. Sija əvəşisəs pu sajə, i kər ətik loktis matəna sə pu dənə, sija vaçkis sylə jur kuzaas izəvəj çerən i vijis. Kər vijis i sek i dumajtə: kyz-zə me sijə ponda şojnъ? Ul jaj şojnъ oz tuj, a gərgiç menam avu medvə sijə rınp, da i vıys avu. Boştis sija lama pelpon vylas da nūis gortas. Tuj kuza muntən sylə təd vylas usis kyz sylə gortən viştavlisə kyz dikəj oṭir aslynp sedtənən vi: boştasə kyk kəs pes i qırtənən etə mədnəs berdə, kytçəz oz əzjə. Sija i dumajtə: Lokta gortə, i siž-zə sedta bisə. Kər loktis gortas, lamaəs kuļis, kuçiksə əsətis koştynp sondi vylə, a açs volkətis palka, ətik koneçsə jyvdis, medvə tujis vyekeňnъ jaj i pəzəvən, səvəgən boştis kyk pes i pondis əlamədnəs berdə qırtın, no vi sedtənən ez vermə, sylən vynpən ez vən a qırtın kolis dyr. Sek sylə təd vylas usis, tataraez şojən-zə jaſə ulən, tolko sijə pəzən. Robinzon azzis kyk laprt iz, ətikəs vylə puktis jaſə i mədiknas pondis ıaznъ; jaſə coza nebzis, i mozno lois şojnъ. Sija seççə esə limoniş pižirtis rosovsə, i jaſə lois əfdən kəra.

Robinzon şois i dumajtə, təz-zə sylət loas, kər loktas təv. Sija ez təd, sto setçin təv oz ovnъ. Sija i du-

majtə: Muna asyň լesujtny, vija setçin lamaez i kuçik-keşis kera aslym paş, sonyt sapogiez da sapka, sek təv menytm loas nəmje; a lamaez avu vəjəş; i vijn p jə avu şektyt.

Aşynas Robinzon pondas ləşətçyp vəravny. Tolko tıçcas pesçorais jursə, vizətə, zer şlivendən kiştə sija dumajtas viççışny, kər çulalas zerbs, a sija so əzzə ad-dənzək. Pondas gəmavnny, da virdalny, gəmalis siž, nəlki miys čisto drəzitə. Robinzon polis gəmaləmiş, ryris peləsə i pondis viççışny, kər-ni dugdaszək gəmavnny. Coza virdavnny ez pondy sovşem i gəm sə dugdis kəvny. Sija boştis assis sumkasə, petis pesçorais, i ləşətçə munny vəralny. Drug virdəstas, i gəmtışlaş sə-əddəna, nəlki Robizonbı uşis mu vylas sadtəg, kyz kuləm. Kər tıçkədşalis, azzə, pesçora gəgəras valajccənny uvvez,—nija sija puiş, kəda vədmis pesçora vylas, nişə gəmalikas çarətis, Robinzon i dumajtə!—, kyz me əni assim possə kərlala? Pu avu, i kərtavny səşşa nəm berdə. Zerny sovşem dugdis, sija petis vevdərə i əddən lois rad; azzə, virdalikas əzjis pui i sija sotçə. Sija boştis ətik golovna tor i keris aslys bi, səvərən boştis, jajsə vəbekis sijə palka vylə, kədiyə esə volkətis da jyvais tən, i pondis sijə bergətلىny viştyň; kər sija pəzassis, kotərtis morjo dorə, gümüştis kokosovəj kyzə morskəj va, kiştis jaj vylə, i sija loas sola morjoş sola vaşan. Kər Robinzon bura pətis, to pondis dumajtny: kyz-zə və menytm vişny etə bisə? Pesçorayn oz poz,—sija uçət, i menə pədtas setçin eynən; ətərgen vişny sijə—loas zer, kusətas.? Davaj zə aslym kera gor. Sylə təd vylas uşis kyz vətlis morjo dənə i setçin bereğis azzylis gli-na, da i munas syla. Glina zerbs vərşan nevezis, sija sijə garijs, keris kirpiçcez i sondi vylə teçis koştyny. Səvərən loktis gortə, şojis, i sylə lois gaztəm.

Kət və menam pon-li kaq-li vəli, dumajtis sija.

Nəzzəvtis gəgər i azzə—vevdəras çeran, çeraqışvezzes kerəm. Çeranəs sija verdas gutteən i vəli əddən rad, sto səkət olə çeraq.

Səvərən munis ətərə, garjyń gor uvtə gu; pondis garjyń, i garjis ызъt komok zoloto i aslys suə: Mýj vylə menytm etə zolotosə? Estən otır oz olə, voşny nəm oz poz. Vot kəvvə me kərtazzə, keri-və seş aslym çer nəto purt.

Boştis zolotosə komoksə da çapkis vokə.

Аянас Robinzon چечтис оз, sodtis pes вијә i мәdis рәзавпъ әстатки jajsә, no sija еъкис заръссан; sija, siје ҹаркис i sija lunә jaj ez șoj. Pondi's мәдәцсъль вәра vәravпъ, boštis sumka i ses аззис kartovki. Sija puktis siје вијә, dumajtis, sto тый ңевид setiš petas. Сывәръп munis kirpiçcez kernpъ i una keris. Мъзис, munis соццишьпъ morjo bereg vylә i kossыпъ rakovinaez i аззис pesok vylış kъeәmkә zъvotnәjәs: veydәrşan i uvtshaq sъ vylып kъz kъs, tolko sъ uvtъп tъdalәnъ ңол kok da jur; açыs vbdәs gegrәsa, suşә cerepaxaәn. Сып vәli pud kъk, i Robinzon gortas әdva vajis. Kәr vajis, cerәn korkasә keralas, сывәръп cerepaxaliş kъskis setçiniş jajsә, pәzalis i șojis; әstałnәjsә kişkalis morjois vaen, medвъ ez eъk заръссан. Setәn sylә tәd vylas usis, sto tәn vijas puktis kartovki kъskis siје, peslis, i sija sylә kaziçcas әddәn въеәм. Robinzon vәli әddәn rad, sto kartovki pozә șojnъ ңаң tujә. Gor aslъs sija kernpъ oz verмъ, siјәn, тыла kirpiçcez ez koşmә, Mәdis sija vәralnъ тунпъ, da dumajtis: kъtçә me vosta vbdәs jajsә?—i pondis dumajtnъ, kъz siје koştъпъ. Tәd vylas, usis, koştъпъ pozә gorъп, bi veštә, әзәтәмән.

Robinzonlә cereňkәt lois gaztәm, i sylә kolis въ аззыпъ къeәmkә zъvotnәjәs.

— Vot kъzvъ lamaes kutnъ da velәtnъ as дынә.

Sija kъjis kuz gez i кoдеças keris къе i аянас dumajtis тунпъ sorok дынә kъtçә lamaes vovlәnъ јипъ. Къе-јьстis gezsә, sija munis morjo дынә kupaçsъvпъ; pondis çavtпъ jernәssә i аззә, jernәssәs şed әddәn i въrәma. Robinzon siје mişkalis i әзәtis koştъпъ, a açыs ръras vaә. Setçin, kъtәn sija kupaçcis, ujalisә una cereiez, pozas въ ңелki kutavпъ kiezәn, a ңevodәn pozas әtryrشا ҹаркәmәn тъшеça kъjnъ. Robinzon peñis vais, paştalis coçkom jernәs da munis gortas.

Аянас asjapon sija оз چечтис, gezokәn kusakaşis, puktis sunikaә pәzalәm kartovki, pәzalәm cerepaxaliş Jajtork i munis kъjnъ lamaez.

Tuj kuza una ранпт sedisә şakәj kajjez, sylә әddәn въ kolis kutnъ kәt әтиk popugajәs i velәtnъ as berdas. Po-

pugajjəs—basək kajjes, i kər nijə velətasə, vermən şor-nitnə. Robinzon nəzzalıs, oz-li azzə kəş nənəvud poz,—ne kytən oz tədav, a pəriş popugajəs kutnə oz poz, vəj əddən. Sə ponda Robinzon assissov: morjo vais kolçəm berəg vylas izzez kolasən, i kər sijə sondinas koştis, loissov. Sija əktis sumkaas etə sovsə i munas kujnə lamaez. Sija pukşis pu sajə i viçcişas, kər lamaes loktasə jünə. Kər vbd tabun kotərtisə jünə, ətik lama loktis matə sija pu dənə, kytən pukalis Robinzonəs. Sija kyesə sedətas sylə juras da golaəttis kəskis aslas pesçora dənə, lama tıvşan kotərtisə kək zələk. Sylə oz poz lamasə əlleznas vuzətnə şəna vevdərəttis i sija kərtalis sijə pu berdə. Kəralis tomənlik puokkez i vartis nijə muə: keris nevəytgidok, jərtas setçin lamasə i kək zələk. Səbətən Robinzon assis şənasə ət bokşanas keralas i keras kartasə assis ıvətzəkə, i lamaez setçin pukşətis i şetis nylə şoju. Sija vəli əddən rad, sto əni ne ətnas.

Lama əlleznas çəza sə berdə velalis, i sija kişaşas nijə verdis vez turunən, i nija sviş ez polə. Çəza əllez mamsə nimavnə ez pondə, i sija pondis sijə cılıkətnə, lois riş da vi. Çeraqəs sija tozo ez vunət i verdis sijə kaznəj lun guttezən. Robinzon dumajtis saditnə kokosovəj puez. Sylən ez-ni vələ kokosses, sija neekəvtis vit poşlednəj ərekkezsə, garjis nijə muə, i çəza petisə uçətik kokosovəj puokkez.

Lamaez velalisə Robinzon berdə, i loisə raməş, kəz ponnez. Sija nə vylən novjətis tıj şəkəttes: gərçis uvezis kərzinaez kərtalis kəkə oça gezokən da əsləvlis lamalə spinə vylə.

Kər kirpiçcez koşmisə, Robinzon pondis teçnə gor, i çəza sija lois sovsem gotov.

V

Ətpyr Robinzon rıtnas uznajtis, vodis užnə i lamaez sə gəgər. Tolko sija ənməsis, kəz mi ryekas tıj-kə pondas sumitnə, şorovno sto gəymalə, cistə miyəs drəzitə. Robinzon çecəvtis i kotərtis pesçorais, lamaez sə şərə,—a miyəs so gəymalə da drəzitə. Kər sija kotərtis şəna sajas, azzə ətik mestən—kerəsəs kissis, i setçiniş petis eyn da

vi, petisə izzez i pərim i tıjkə kotərtis, sorovno sto bia sor. Sija suşə lavinaən,—sija şiriş, şelitrais da izvesiş, i kər kotərtə, sotçə. Robinzon povzis i pondis kotərtňe eşə cozzıka, a lamaez şo sə tıskyn, setəm təv lebis, ədva pozə kotərtňe. Pondis siş zerny, sto Robinzon əkər set-eəmsə ez i azzıv. Açs sija kajis pu vylə, a lamaezsə mu-as vaən. Robinzonlə vəlisə zaləş niya, a ləzçışny polə, mədvy ne vəjpy. Kər mutreşitçəməs əvna dugdis i dugdis zerny, Robinzon lezçış pu vylşan i pondis gorzyn, açs suə: əni pesçora menam ıazsis, i şena nəvətis vaən, i gor kişsis, a lamaez vəisə i nijə vaən morjoə sişə pəvətis. Sija puksis pu uvtə i pondis viççışny asəvsə. Asjaponnas munis aslas pesçora dənə. Kər pondis lokny, sylə rənət ko'ertən lamaez. Niya qulisə sylis kiezə i çecçalissə sə gəgər. Pesçora sylən əvna tərəbatis, a gor i şenaez vəlisə sovsem ənəş. Robinzon etəə vəli əddən rad, sto pesora abu əddən tərəm i sto lamaez sylən lovjaəş.

Robinzon pondis pesorais mu i izzez petkətlyń, kər petkətlis—pesora əzylək lois. Sija kossis assis çəraqəs i ez azzıv, sijə munas pıgystəm, səvərgən pesçorası munis viçətň sijə mesta kytən petalis biys: biys ez-ni vəv, təliko kotərtis lava. Kotərtis sija sylan, kytən vədmə kartovki. Robinzon povzis, dumajtis, kartovki pəvətis, i kotərtis sylan: kartovki abu pəvətəm, kytən sija vədmis, lava abu vələm. Ətlaın lavaşkət kerəssis una çapkaləm izveskovəj izzez, sija əktis nijə, zugdis, i sylən lois izves, sija pesəkən sijə sorialis i pondis izəvəj şena kerny.

Kər vədəs keris, pondis təv kezə zapşyń ja: kutis kəkjəməs tımda lamaez i nijə vijis, ətik kəzaəs kutis da ez naçkvy—kolis ətlaın ovny lamaezkət, jajsə goryn pəzalisi. Jaj sylə kazicçis jeeə i sija munis kylə lamaesə esə, no kutın ez verim, lamaez sijə tədisə i lokny polisə. Sija garjis gu da vevtis sijə ləssezən da turunən; kər lamaes loktisə juny, sija rjavkñitas,—niya povzisə da kotərtisə, kinlə kytçə tuj, i kıkka uşisə guə.

Mu tressitçəməşanas ətik mestaət kerəssis kişsis, i lois pesçora. Robinzon azzis sijə i suə: „Eta loas vyeəm gu ja vışyń,—sija setən oz pondy dukşavny. Boştis da i teçis setçə jajsə.

Səvərgən sija əekis una turun i suvtətis tuj vylas zorod, no turuny vəli ul, pəzsəs i pondis eyp kajly—sotçyń.

Sek Robinzon zorodsə razis i neekis esə viļiš turun i sijə burzъka koštis i sъvərъn vəra tecis aslas kartaa zorode i suis:—əni lamaezlə loas myj şojne təvnas, ebgjan oz kulə. Sъvərn keralis pes, əktis una kartovki, neekis puez viliş mymda vəlisə limonnez, keris myj kolis i pondis vižcişny təv. A vot so ez vəv. Munisə lunış lunə zerrez, a vəli şo sonxt. Robinzon pukalis pesçorayn, nələtçə oz petav i şo dumajtis, myj sylə kerny. Sija pondis glinaiş kasnikkez lakn̄—keris una kasnikkez, kək lampada skovoıdaez. Kər keras vədəs niјə, sek suə: Vaj-zə me aslym kyja nevod i ponda kyjn̄ çeri, i pondis veknitik gezokkeziş kyjn̄ nevod i neqəlaen kyjis. A zer munis şo, i sylə petn̄ ne kytçə oz tuj. Sija vəra dumajtis:—Myj-zə və esə setəem kerny? Təd vylas usis nəv da nəv jessez. Sija munis, vərjis nevətik ponołok i pondis aslas çerən koneçcezas kerny eurətokkez, sъvərъn kəknan koneçcas eurətokkezas kərtlis gezok i pondis kusñavny; ponul vəli vir i çozu kusintçis. Sъvərъn pondis kerny jessez, no sylən ez vələ ne kyeem kərttuvvez medvə vaçkyn̄ jes koneçcezas. Sija dumajtis, novdu jes koneçcezas çeri l̄bez pozas ləşətn̄, i munis morjo dorə, l̄bez əktyn̄. Nəzzəvtas i azzə sijə zolotosə, kədijə garijs, esə gor teçtən. Sija çuzzas sija koknas i suə:—Proklatəj zoloto! Myla te ne kərt? Boştas i çapkas sijə. Sъvərъn kotaşas morjo dənə, əktas ləçyt l̄bez i keras joşsez, a joşsez vəlisə setəeməş: ətik koneçcas ləçyt çeri l̄, a mədas—bordi v. Bordtlyvves sъponda, medvə jeszes ve:klyzka lebzisə. Etə sija aslys keris kopjo i koneçcas kərt tujə saditis jyla iz. Kasnikkez koşmisə. Robinzon i dumajtə:—Vaj-zə lamaliş ətik kasnikke teça gossə, kera fişil, əzta, i ojjeznas menam loas jugyt—sija kasnikə puktis gos i mədis sylətn̄, suvtətis vi vylə i kyz kasnik sonalis, siž i gosbs sylə jisiz. Robinzon pondis dumajtn̄, myşan-zə eta. Təd vylas usis, nija avu kağıtəmas, i mədis niјə kağıtny siž, medvə kasnik ryecezys, loisə kyz ştokloez. Sija şuystis niјə əzət viə, a nija setçin piňlaşissə da kissisə. Sylə vəlisə kasnikkez załəş, i sija dumajtis:—Vižcişa, kyz zer çulalas sek kartaln kera ədzəka vi i setçin pesla,—novdu oz potə.

Robinzon pondis vižcişny, kər çulalas zer. Sylə jərnəs -vessanys koşaşsasə setçəz, ez poz nəlki novjyń. Sija ostrov vylən, kytən sija olis ryr vəli sonxt, pozis paştag

yetlətnə, no sə tujə una vəlisə guttez da nomnez, i niya əddən zubıta kurtçaşısə, siş, nəlki jaj pıktis. I sija pondis lama kuçikkeziş kerpə aslsə kəmkət, paşkəm, vesan da vizitka. Izəvəj purtən səralis kuçiksə, a vurnı sylə vəli əmən: sunis i jem sylən ez vəv. Sija vundalis ostaokkez i kərtalis kuçik torokkezsə, kyt kolas, gezokkezən i lois sylən zənətik vizitkaok, vessan da kəmkət vədəs lama kuçikkeziş səbərən keris aslsə çuzəmvyləs, çorxt kuçik torış rozaok. Sinnezbəslə i əməs ponda pırətlis ostaokkez, siş-zə kuçikiş keris i sapka—vevdərsə jylən i paşaşis vədəs pəə. I lois, kyz zvir kyeəmkə, vədas gəna, i mort vlaq ez vaçkiş. A vaz jərnəs vessansə çəvtis, mişkalis, əsətis pesorcas izvylə i suis:—Enə me ponda toko əzət praznikkeə paştavnp.

Kər zer dugdis, Robinzon munis morjo dənə i pondis sylə vylə vizətnə, i sylə lois gaztəm. Sija pukxis bereg vylə i pondis dumajtpı:—kız me ponda estən ovnə ətnam? Kəvə korab kyeəmkə loktas da boştas menə munpə gortə... A kız korabəs tədas, sto estən em kin ənevud? Kolə kerpə kyeəmkə znak.

Sija munis pesoraə, boştis vaz jərnəs, keralis kuz stozar, əsətis vevdərşə koçeqas jərnəssə, mərtis muə i suis:—Jərnəs tələn pondaş əvtip, korab-vyləşan azzylasə i loktasə mela... kolə eza gizyapn.

Sija izəvəj purtən əzət kəvvəən kyrəftas: „Mezdə bed-nəj Robinzonəs“.

Sylə şotaki kovşis kalitnə assis kasnikkezsə. Sija kartavyləs keris bi i kasnikkez setçə suvtətlis. Kər niya kalitçisə i səbərən sajkalisə, sija niyə kyskalis i azzas, sto ətik kasnik əddən bura kalitçəm. Robinzonlə təd vyləs uşis, sto sija kasnikən veli ənevna sov, i mədis azyas vədəs kasnikkezsə kişkavnpə sola vaən i kəs solən rızpanpə, no sylə lois nedolət, i sija əddən pondis sogavnpə. Sija vodis a əcəcənpə ez yermə, gor vətsavnpə vəli ne kinlə, i bi əzik kusis Robinzonlə kazitçis, sto sija kulə-ni.

Robinzon sogalıs əndəla kək, səbərən sylə lois doylitzək, i sija şois zyn limon i kartovki. Lamez loktisə sylənə da qulisə sylis kiezə, sija pərişzək lamez cılıkətis i parnəj jəvsə huis. Kuim lun bərşan sija vermiş yəllətəp. Sija petis karta vylə, bi kusəm əzik, a kasnikkez kalitçəmaş əddən vyeəmtə, krasivlər məməm vələm vyləpəj 'gərpis

БІЛДІРІМДЕК
№ 3106

keriș. Robinzon lois əddən rad i suis:—Əni me verma pu-nu asləm jaj. Sija pondis garjyńp rəim, no bı ez vəv, i sylə ez tuj esə şojńp ruəm jaj. Sija i suis:—No tak tıy zə! Me ponda şojńp kartovki, ponda jupń jəv, a sə vəgyp novdu i bı sedta. Sylə bitəg lois esə gəzətəmzək i sija pondis dumajtńp, kəz bı sylə vərgətəcyp gortə. Eta ponda sija mədis asləs kernp rız da tıppın kozsyp pı. Tuj kuşa sylə panlı sedis indejskəj rızəg, tıj tıjan suşə Soroçinskəj sədəsən. Sija neekis seppezsə i tecis sumkaə. Sıvəgyp azzis pı, sə vılyp vəvvəz vədmisə,—sija i niğə vəvvəzsə neekis i tozo tecis sumkaas; sıvəgyp esə ətik pı ızytə azzis, sə vılyp gırış ploddes vədmisə, kəz kokossez. Ətik vokas puas vəli ızyt gırk (duplo, i Robinzonlə kazıtcis, sto eta ruys rız uvtə tujas. Sija prime-çajtis mestasə, kytən sija vədmis, i munis gortas. Tuj kuşa azzis popugajjezən poz i ətikə vəstis gortas, medvə sijə velətnp mort vıen kyeəm ınevud kıvvezə. Kər loktis gortas, keris kletka i popugajəs setçə pukşətis.

Robinzon şo dumajtis: keravny sylə ızyt pusə rız uvtə, ali kołnp? Sija dyr dumajtis, a sıvəgyp i suis:—Kerala, kera rız i sə vılyp muna as tıe, Gamburgə, a ne to kyeəməkə mədik tu vylə, kytən olənp çoçkom oñır. Aýnas sija ož çecçis, boştis assis izəvəj cer i munis sija pı dınpə. Izəvəj cer vəli pız i Robinzon zılp lunşan vermis keravny toko-çetvert zılp rıdynda sıvəgyp i suis: vidnə, pusə kolas tənəm vo nol jee əktəpny! Zato kəz kerala, muna ajə dınpə i pondis luniş-lunə keravny etə pusə. Asjapon çecçis, missis, şojis tıj sedis i munis keravny pı, əved vəgyp vəra keralə, sıvəgyp cilkətis lamaez, velətis popugajəs i vodis užnp. Popugaj çoza velalis sunp kıvit, i Robinzon etəə vəli rad: sylə kazitcis, vıtte mort baitis. I popugajəs qımtis Pavluskaən.

VII

Sız Robinzon olis da olis kuim vo i luniş-lunə şo keralis pu: kuim voən i zınsə ez kerav. Ətrys vodis užnp i pondis dumajtńp:—Me vot kuim vo ola estən i og təd, kyeəm etija ostrov i ızyt-li sija. Ne kər sijə eg kyeəvt,—vajzə aýnp muna vızəta.

Asjaponnas çecçis, əsətis şpina vylas lamaezən kık kərzinka, tecis pıə şojannez, boştis şeras ɳəv joşsezən, kopja i munis. Ażżylis sija, tuj kuza una výdmisə puez, kyeemmezə ez ażżyl sija esə nekvtən, i lois sylə zał, myla sija ożzyk ez vovlə setçə. Bëdsa lun sija vetlətis,—myżis, kajis pu vylə i użis setçin, səvərtyn munis łyəżzyk. Munis, munis, ażże pesok vylən sleddeż, kyz vytte setən kəmtəm otiż vetlətəmaş. Robinzon əddən povzis i leżcişis kotertn̄. Kotertas, kotertas i ażże, mort ībez valajtçən̄; setən sija esə əddənzyk povzis i ez təd, myj sylə kerń. Munə i suə:—Əni me ʒik-ṇi propav. Etçə vellən̄ jəez i şojən̄ otiż; kazalasə menə estiš, i siż-zə şojasə. Munis sija cozzyk gortas, no lois remt-ṇi. Kajis sija pu vylə i mədis onməssyń, kylə, kinkə sijə qimnas suə. Sija vəra povzis, viżətis, a sija lebzə popugaj sə dypə. Robinzon koris sijə, sija sylə pukşis ki vylas i şo suə:—Bednəj te Robinzon, kytən te? Kytçə te ryrin?

Vit lun Robinzon dumajtis, myj kerń medvə jəj otiż ez ażże sijə. Təd vylas uşis garjyn̄ uçətik puokkez, niże kədn̄ vačkişisə baddezelan, i saqitn̄ tellain, med-və sajn̄ pesorasə.

Dyb sija užalis, garjis etə saditis enə puezsə, i sylən̄ lois tellain. Kər saditis etə tellasə, pondis dumajtn̄:—A kyz etə tellasə jəj otiż sotasə, ali keralasə i menə aslam pesorańn̄ vijasə? Garja me asləm tu pъeşańas vərə petan. Kər nija loktasə taççə, me petaninəttis da vərə i pъessa. I garjis sija asləs guşəna petan.

Siż Robinzon olis eso nol vo, a jəj otiż şo ez vovlə. Ətpət asjaponnas Robinzon pondis keravn̄ assis pusə i ażże: kerəs sajyn kajə kyeemkə eyn. Munis sija kerəs vylə viżətń, kysan sija eyn munə i ażże, morjo dypən̄ vəreg vylas unəş jəjjez, pazzezən loktən̄, kerasə bi da jəktən̄ sə gəgər. Robinzon ażżylis, kyz nija kıkəs kyskissə pъziş, tozo jəjeəs, ətikə vijasə i pondasə pəzəvən̄ vi-vylən, a mədəs mezdatçis i kotertis veşkta setçin, kytən̄ pukalis Robinzon. Jəz kotertis əddən coza i sə şərtyn kika vəçcisə; kər nija matə loktisə, Robinzon ətik jəjyslə vixekis kypəmas kopjaen, i jəbs uşis. Med jəjys Robinzon-ıə ɳəvşan ījis, jeşbs inmis kuçikas i çetçəvtis. Robinzon sə dypə kotertis i sijə vijis. Jəj, kəda şərə vəçcisə, Robinzon is əddən povzis: dumajtis sija ne mortən sijə, sijən

тыла јеј јеј ветләтәнъ пашәмәс, а Robinzon вәли вѣдәс гена, ламаевәј пашкема, sapka вулып, і ҹузәт вулас, вәли късаләм ҝүчиковәј roza Robinzon әүтстас kinas, медвъ јеј loktis сь дынә. Јеј loktis, ризәсsez вулас suvtatis, Robinzonlış kokсә kutis і as ҹина вулас suvtatis. Robinzon siјә.lebtis і тъççalis sija јеј вулә, кәдалә sija кънәмас въекис kopjoен; sija вәли есә lovja. Јеј mort boстis ҹер i vijis мәд јејәс, съвәтъп garjisә gu і къкнан vijemә әтик guә търтисә. Robinzon da јеј куләmezлиш boстisә ңәвvez да kopjoez i munisә Robinzon pesoraә.

Robinzon polis, sto јејез pondasә къссыпъ assinъs jorttezsә i siјә аззасә. No јејез ьксисә, ьксисә, da sis i munisә.

Robinzon, кәдә јејсә mezdis, nimtis petniçaәn, тъла siјә mezdis petniçaә. Petniça вәлис том, tolko șed. Әтлаң нија uz ajtisә, съвәтъп Robinzon ҹилкәтis ламаәс, а petniça viзәtis i oz vezәrt тый вулә-зә etә kerә Robinzonъs,-- siјән, тъла јејез јәv oz шојә i oz тәдә, pozә siјәшојпъ alı oz; съвәтъп vodisә uзпъ: Robinzon pesoraas, а petniçaәs ьstis guә. Robinzon i Petniça oz vezәrtә әта-мәдпъсә, niјa şerqitисә ne әткод kъvvezән.

Kәr Robinz n мәdis тый ңеңүd Petniçalә sunъ, sija тъççalis сылә kiez, i Petniça keris siјә-зә, i niјa ңевна vezәrtisә әтамәдпъсә.

Asjaponnas munisә niјa setçin, кътан тән вәлисә otir шојиš јејjez. Аззисә setçiniš niјa шојәm ejtirlis lъez. Robinzon тъççalis Petniçalә, medvъ niјә lъbezsә әктьпъ grudaә i garjyпъ тиә. Petniça garjis. Robinzon pondis garjyпъ вириг (faim), аву-ли bi, no bi ez vәv. Kәda kostä sija garjiшas виригъп Petniça kvaҗitas ҹер i kotәrtis vәrә, a sija setçin keralis кък pes i pondis niјә ңиртпъ әтамәдпъс вәрдә, niјa әзжисә, i Petniça вәr loktis kijas виәп. Robinzon вәли әddәn rad, sto ныләп вәра lois bi, sija boстis bi, i Petniçakәt kotәrtisә gortas. Kәr loktisә, Robinzon lontis gor, әтик զеләс naçkylis, jaј въекис палка вулә i pondis pәzavnpъ, съвәтъп рәимә puktis kartovki. Robinzonlә tәd вулас ušís sto сыләn emes kasnikkez i pozә aslъs puпъ jaјa șed. Sija әтик гърниҹә kištis va, puktis setçә jaј kusәk, sotdis kartovki i suvtatis виә. Petniça viзәtis, тый setәn loas: jaј otir ңекىр oz puә, a tolko pәzalәnъ.

Robinzon kylçekə petis, a Petniça, pukalis da vižətis gərniçə. Kər pondis vabs rınp, Petniça dumajtis, sto setçin sedis zəvotnəj i gudyrı tə vasə; sija setçin kisə şujıstas, stovb kəskənp zəvotnəjsə i rjavknitas siş gorən, sto Robinzon nəlki povzis,—sija dumajtis, vəra jəjjez loktisə. Kər vəd puşis, Petniça oz sijə şoj,—polis, a Robinzon şojis i vəlis əddən rad, vazbın-nı ez şojlıb, sija, pımsə.

VIII

Nija munisə. Robinzon məççalis sijə pusə, kədijə sija keralis. Petniça pondis şeravnp. Robinzon suis: Mıj-zə te, Petniça şeralan?

—Kyz-zə ne şeravnp! Kər pozə, rız sərsə cozzıka vinen sotnp.

Robinzon etaə vəli əddən rad. No izavnp pılp eztuj, vəra pondətçis zera pogodda. Aslınpas nija gosiş kerisə masışsez i rıtnas karçış panisə rogozaez, a rogəza-eziş aslınpas kerisə vizitka da vessannez.

Sıvərgən veknətik gezəkkeziş kerisə nevod.

Çoza zerrəz dugdisə i Robinzon Petniçakət pondisə kerpə rız. Kyk mişec vətənp nija kerisə virə da ızbt rız-rogəzaiş kerisə parus i kerisə pelssəz. Sıvərgən rız pondisə kəskənp morjə. I kəskasə vıtsa mişec, rızıbs vəreg dorşaqs vəli ıbnp.

Petniça mədis və kıvtınp, aslas ostrov vıla, a Robinzon kylçə nevid çökəm otır dənpə.

Dır nija as kolasanıb sporitisə i Robinzon Petniça suis:—Te munan-vb jəjjez dənpə tak mun ətnat, a me og mun.

Petniça oz və ətuaş mun Robinzon təg, i sui:—Tak myj, munam çökəm otirrez dənpə, da tolkə me setçin og təd tujsə.

Böstisə nija şəranıb şojan, teçisə rızjə, pukhisə i munisə. Təv pılp vəli ıqlıb, i nija kıvtisə çoza; drug sedisə setəəm mestə, kylən va kotərtə əddən çoza, i rız pılpən munis setəəm çoza, kyz vıttə ızbt tələn nuətə. Nija böstisə parus, a rız munis şotaki siş-zə çoza. Sek Petniça i sui: Davaj çapkişam morjoas, a to şorovno, tolkə jen tədə, kylçə miganəs nuətə. A Robinzon panıtsui:—Ne, ogə, novdu kyzkə petamə-zə.

Ostrovıbs nylən tołko uməlika-nı tıdalis. Petniça i suə:—Vişət-zə, mıjan ostrovıbs tołko çut tıdavvə, kyz mı vər bergətçam, kyzı şik oz pondıb tıdavvı? Mi sek iujsə og azzə.

Tołko etə sija suis, kyz pızıbs pondis tıppıb zagzıka, i Robinzon kažalıs, va setən kotərtə zagzıka: bergətçasə niya vər, ıli sijə mestasə kyeavtasə, kytı əddən kotərtis vabs, i zagzıka kıvtənən ozählə. Ryt kezə loktisə niya ostrov vylə. Nylə əddən kolis şojuń, asaponşań eż şoje cənem. Niya uznajtisə i vodisə uznır.

Asjaponlaq Robinzon Petniçalə suə:

—No myj vəra və munan ostrov vıvşis? Petniça raptı i suə. --Og, lueee me tekət kolçça estən. Kəvə menam ajə valı estən, me və vəli əddən rad! A Robinzon suə:

—No tak myj zə, davaj ajıtlə vetlam.

Petniça etaə lois əddən rad i suə, sija əddən vıeəma aslanıbs ostrov vylə tuj tədə. Sija-pə aslas otrkət çasto vovləvlis otırəs şojuń.

Pondisə niya aslınpıb sadıtınb şad i saditisi əddən vıgə. Petniça çorbt puiş keris kık zıg da garjis kartovki uvtə mi.

Mukədçid kjasə çeri i kupajçasə, Petniça əddən vıga kuzis ujnır a to ıesujtənən, vıjlasə nəvşan kajjez da to-mınik lamaez.

Petniça Robinzonəs velətis ploddeziş ətik puiş sedtən pın, vəlis sija kəra, kyz vılnəj sogdiənəj nan.

Kər sadınp vəli sadıtəm i kəzəm vıdəs, Petniça i suə Robinzonlə:—Munam menam ajələ. Robinzon raptı suə:—No tak myj ladnə. Pondisə niya gətəvitinb pız. Tuj vylə pəzalısə vıtsa lama, neekisə şakəj ploddez da vodisə uznır.

IX

Tołko niya vodisə uznır, levis setəəm təv, pondis zer-ney i gəmtənən. Robinzon i suə: — Petniça, kylan, kəvə mi vəlim morjo vılynp, to və vəimə. Jestis sija etə sınpıb, drug kyz kylis — ıyılənən puskaş. Kotərtis sija kuknəə, kvatitas vıa gələvnə, pos kuza kotərtis kerəs vylə i əztas setçin ızyt vi medvə tıdaliş. Sija dumajtis, sto vəjə korab i korə otsət. A zernas bisə kusətis; Robinzon dasış

әзтөліс пессезсә, а зерс шо күсәтә, — сиң і ез вермъ
әзтәнпု.

Оյыт сија кыліс къз ылжисә і dumajtis, sto korab suv-
tis bereg dorә i sijә boшtas Gamburgә.

Asjaponlaң, çut lois toko jugыт, Robinzon қеңїсі i
котәтis kerәs vylә viзәтпү: аву-ли кытәn korab; no ңем ez
tъdav. Kotәrtis siјa mәdik kerәs vylә, зизытшыk, i çut rad-
uvjas oz kuv: ne ылп beregshaңas kazalis siјa ызыt korab.
Robinzon kotәrtis gortas i Peñiçalә pondis ыksыпь:—Lok-
tisә, i Loktisә! Peñiçä çajtas, sto jәjjez loktisә, kvaтиtis kapjo
ңәв i jessez i Robinzon тъssan kotәrtis morjo dыnә. Aз-
зылаş setçiniş karab i tozo lois әddәn rad. Bereg dorә
nija kerisә ызыt bi, no korab vylış ңекин ez tъdav. Peñiçä
Robinzonlә i suә: Davaj me пь dыnә uja. Robinzon:—Ujez
davaj. Peñiçä vұvtis paşkәmsә çевtis i pondis ujп, a
Robinzon beregshaң sь vylә viзәtis, Peñiçä ujas karab
dыnә, ңекин setçin oz tъdav, tolko kъeәmkә sәd zъvotnәj
gorәna rjavzis. Peñiçä povzis; sевәртп vais petis korab
vylә; zъvotnәj pondis vuvtnь i ңунпь sylis kiez. Siјa vә-
li ызыt pon, a Peñiçä ponnezsә ez aззыvь ңекәr. Pon-
dis siјә ңоззашп, myj emәs vessez. I kъz drug тъssanас
siјә kinkә tojystas. I siјa ujis. Bergәtçis, aззә: kъeәmkә
strasnәj tosa da surreza, bәriş kokkez vylas sulalә i мә-
дә siјә лукъевпь. Siјa dumajtis, sto çort, қeңїcвtas vaas, a
ponys sь тъssan. Peñiçä kыlіs, kinkә sь тъssan ujә,
dumajtis, sto siјa şura çortьs, kәdiж e siјa aззыlis, i әddәn
povzis da әdva bereg dorәz ujis. Kәr vais petas, ujis sad-
tәg, kъz kulәm. Robinzon povzis, dumajtis, sto siјa ku-
lis, i pondis siјә malavпь da suvlyпь ңimmas. Peñiçä
oшtas ʃinnezsә da viшtalis, kъz siјә kinkә әddәn ңoztam
povzәtis. Robinzon i suә: Myjis te povzin? Siјa-zә ne çort,
a kәza, nija mijan olәпь una.

A Peñiçä suә:—Me eg tәd, kin siјa seteәm kәza, a me
dumajti çort.

Setәn beregәz ujis pon. Robinzon Peñiçalә i suә Jev-
ropaып-рә kыtәn olәпь çocком otir, ponnez una.

Peñiçä kәr соçciis, Robinzon sylә i suә:—Vidnә, kin
vәli korab vylas — vәjisә. Davaj munam korab vylas da
boшtam, myj setçin em, a to siž-zә kыtçekә әsasә. Peñiçä
i suә: — Munam, boшtamә assiñtum ръz i sь vylып korab
dыnә munam.

— Munisə niya sija mestaə, kytən pylən sulalis ryzys, loktasə, a ryz avu: sijə tələn nuətəm morjoə. Petniça pondis gorzyp, neekyp jursisə da piñlavyp kiezə. Robinzon i suə sylə:—Miy te, Petniça, gorzan?

A Petniça suis:—Kyz temynt de gorzyp? Miy vylən me əni munə ajə dypə? Robinzon suə:—Kyz temyt, Petniça avu stbd gorzypytə.

Petniçalə lois stbd, i sija suis:—No, ladnə, me səşsa gorzyp og pondə.

Robinzon i suə: —Petniça, davaj keram plot da plot vylən korab dypə munam.

Pondisə niya kerny plot: uzalisə vylən lun i zyp oj. Asjaponlaq puksisə i munisə korab dypə. Kər loktisə, Robinzon kazalis, sto korab rukalə lazmət mestayp, i kyskyp sijə oz poz, əddən rədypna rygəm pesəkə.

Petniça əddən polis kajyp korab vylə, dumajtis, sto kəza vəra sijə lukanas. A kəza oz vermy i çetçyp, kuim lun-ni avu nəm şojəm. Robinzon sylə setis şojyp, kəza əddən una şojis i kər pətis, pondis korab kuza kotaşyp da çetçavyp. Robinzon munis vızətp myj vəli korab vylən. I ażpis vylən küllez sukarrezən, piżən, rużagən, vina, una vəlisə pißallez, porok, drob čerrez, pilaez i şakəj paşkəm. Robinzon vydəs ena ponda vəli əddən i rad.

Petniça vızətis vydəs nə vylə da nəm oz vezərt, myj vylə niya tujasə.

Pervo kezə niya boştisə vočka poroxən, da drovən, kık vizitka, kık vessan, kık para sapogiez, jernəssez, kık çer, kık pila, gizət boştisə, peroez da čerqila vija eak da izzez, vočka sukarrezən da kəzaəs.

Korab vylən niya əvedajtisə. Petniçalə Robinzon setis vilka da purt. Petniça oz təd myj kerny vilkaən, i Robinzon sylə myççalis.

Sybərgən niya munisə bereg dorə. Robinzon munis kussez sajə i ləçətçis oficerskəj paşkəmə. Petniça kyz kazalas sijə—oz təd, i dumajtə, jəz kinkə. Robinzon setis i sylə voçətçyp, tolko sija oz təd, kyz nijə paştaləp: vessan kysalis jur vylas, a sossezas şujlis kokkezsə, Robinzon sylə otsalis paşaşyp, i Petniça, kər kazalas, vızətis da pondis şeravyp i çetçavyp. Robinzon sybərgən sylə myççalas, kyz kolə vižyp pila; keçalisə niya ru i kerisə maçta da peļssez, medvə plot burzuka i cozzuka ujalis.

Robinzon Peñniçāəs əstis pesoraə çiškətn̄ lamaez, a
açsb̄ zarjaditis pisał. Kər Peñniçā loktis, Robinzon sylə
suis: —vişət, Peñniçā, azzan, lebzə varlıs: sija usas.

Robinzon meşitças da i lıjıs. Peñniçā əddən povzis.

Robinzon suis: — Mıjış te polan? I sylə mıççalıs,
mıjsaŋ pisał lıjlı; sə dırgı pisał zarađitis, suvtətas
pəv da lıjis, a Peñniçā vəra çut ez us, sylə lois əddən divo i
sija suə: Çoçkom otır bursə una dumajtəmaş—lovja bı
azzəmaş.

Aşınas nija vəra munisə korab dınpə. Plot vylə voştisə
puska, rızəgən mesək, id da aqkəe, kərtluv jasik, vəra
voçkaən porok da drəv, ızyt parus da zudok.

Kər vbdəs nıusə bereg vylə, loktisə korab dınpə məd-
ətçəd, voştisə zoloto da dona izzez. Peñniçā i suis:

— Robinzon, mıj vylə te voştan etə zolotosə da dona
izzezsə? Ostrov vylıp-zə kin oz ov, i voştavny nəm
da i nə kinliş.

A Robinzon i suas: Me sə pondə enə boşa,—novdu
kər nevid ažišas ena vessezlə kəzain, me sylə nijə şeta,
i lois sija əddən rad. Boştis sija etə pəra vbdəs gizəm
gizətez, masișez, əktis esə pilaez, çerrez, kustannez da
kəvtisə bereg dınpə.

Kər loktisə, Robinzon i suə Peñniçalə:—Davaj vuram
polotnoşis palatka, a to loas zer i poroksə vadas.

Peñniçā çoza velalis vurşınny, i nija parusış kerisə
palatka.

Robinzon zarjaditis puska ızyt jadroən da leçis sijə
morjo kuza: jadro pondis çetçavny i əddən ıle kotərtis.
Peñniçā i suə:—Bətca təşəça jəjjez povzasə da kotərtasə,
kızı nılə lezny etəəm jadro. Nijsa pondisə dumajtn̄, sto
sijə nılən Tupan jen assis gımsə əstis.

Rıtnas Robinzon əztis masiş i pondis vişət-
ılpə gizəm dizəttez. Sijsa nəm ez vezərt, gizəttez vəli
gizəmaş ipanskəj kılın vylıp, a sijsa etə kıvsə ez vezərt.
Sijsa tolko vezərtas, sto korab munis Aziaə i nuas soňa
nevoňnikkezəs, medvə nıjə setçin vuzavny.

Robinzon əzbis vbdəs enə gizəttezsə, zarñisə da dona
izzezsə i suis: Aş kujlənny, novdu ažišas nılən kəzainny.

Eşə kvat lun nijsa ujalisə korab vylə, kəkiş i kuimis
lunnas: das kvatış vetlisə i voştisə korab vylis vbdəs, mıj
toko setçin vəli.

Көр мунисә дассицимәзиш, лебис тәв, нија қозык-въ тәдисә локнъ берег дорә, да ез jestə: ызыт тәлән plotsә рәрәтis, үккәз тый вәли plot въынъ, sedis ваә, вәјисә. Robinzon Petniçakәt usisә ваә. Peñniça әddәn kuzis үйнъ, а Robinzon күтчишиш рәв бердә i съ въынъ къвти; рәв valәn neekәntis, i Robinzon pondis въյнъ. Petniça пъргитис, kva-titis sijә sulga kinas kusakәt da әдва sъkәt ujis берег dorәз. Robinzon kujlis къз kulәm; Petniça әddәn povzis i ez тәд, тый kernъ. Robinzon ças kujlis sadtәg i sъvәгъп Ostis shinnezsә.

X

Robinzon huis vina, кәдә воштис кораб вълиш i сълә lois dolbъzъk. Sija Onmәssis i užis әddәn въеәтma. Азына sija munis viзәтнъ korab, a sija ez vәl: sijә zugdәm pogodanas i sija үик kиssis.

Nija dumajtisә, къз въ пылә въдәs pollъnъ gortanъs. Robinzon i suis:—Mi siz keram: asjaponlaqšan te pondan dәzirajtnъ dәs тый em dobroъs, a әвед вәrشاq т.e. A to, къз loktasә jәjjez vermasә тый em ръвәтнъ.

Nija zarjaditisә kvañnan puškasә i bergәtisә niјe morjolaqas da fit'l нь дынә puktisә: къз loktasә jәjjez, medvъ pczis niјe йыjъпъ.

Sъvәгъп pondisә поујыпъ берег вълиш ресораә въдәs, тый vәli воштәm korab вълиш. Ponys siž-zә kъskalis, sъvәгъп Robinzon воштис assis lamaez i тый sъkъtъzъkkezъs, kъskalis нь въынъ.

Nija kerisә aslanъs рәvvezis цевъзт kerkuok i әзвынез steklois kerisә,—steklo воштисә korab вълиш. Robinzon i suas Petniçalә:—Keram puәvәj vorotaez i pos; pos pet-laez въынъ keram, medvъ lebtašís.

Nija kerisә vorotaez i pos; vorotaez озә suvtatisә кък puška i къкәn әтамәd ladorşaq vorotaez дынъп. Sъvәгъп nija pondisә vundъпъ indejskәj ruзәg,—sija una въdmis ostrov въынъ; carla tujә Robinzon vundis vaz sablaen; garjisә kartovki. Pondisә vartnъ indejskәj ruзәg kәr vartisә, izise uçetik kia melniçayn,—peñniça tozo korab вълиш воштисә.

Nija рәzalise sukariez indejskәj ruзәgiш да вълнәj ruзәgiш. Вълнәjiш sukariez petisә въеәтмъzъkәs i Robinzon

suis Petniçalə.—Petniça davaj kəzəm vələnəj inzəg, sija burzık indejskəjəssə.

Nija kəzisə vələnəj ruzəg, a vundən pəsə sijə pozis kəkis ətik vələn.

Robinzon i suə Petniçalə:—Davaj keram kuznəcə i pondam dornə kustannez, kərttuvvez, purtez keram.

Pondətçis zera pogodda. Robinzon kuznəcə vəstas pəvveziş keris vəvtəs, i pıłə sek pozis izənə; nija kerisə plug, piqə uvtə dorisə tuvvez, i, kər zerrez çulalısə nija doddalisə lamaez plugə; gərisə mu i kəzisə ruzəg, id da aňkə.

Nija siž olisə zənvojee. Ətprər asjaponnas Robinzon bəstis Petniçəs vətəg dərə rakovinaezlə a açs gortə kołçcis-gor ləşətnə. Vişətə, Petniça əddən kotərlis, bura pəymalıs. Kər loktis da lovzışis nəm oz vermə sunə, tolko rjaksə:—Loktisə, nija loktisə!

Robinzon jualə sijə:—Kin loktis? A Petniça rjaksə: Kék, kuim, kvat pəz loktisə!

Robinzon kotərtas kerəs vylə i ažəsi: kvat pəz i pıv vylən əddən una jəjjəz. Sija kotərlis kerəs uvdərə da i suə:— Nə, Petniça, boş pisallez, ətik puska i çozık munam setçin.

Nija boşasə kvat pissal, zarlıdırışə nijə da kəeəvtisə kerəssə medvə nijə jəjjəz ez kazalə Robinzon i suə:— Mun, Petniça, vişət, myj nija kerənə.

Petniça guşən loktaş jəjjəz dənə, vişəlis, loktis da suə Robinzonlə:—jəjjəz vi kerəmaş i aşnəs sə gəgər pukalənə, a vi vylən pəzassə mort, a mədik çocəm, tosən, kujlə kərtaləm mu vylən. Munam, Robinzon, cozzıb!

Bereg vylas vali ne əzət vərjain, nija etə vərət loktisə jəjjəz (bəstəmmez) dənə matə, i jəjjəz ni e ez kazalə.

Robinzon ləşətas puska siž, medvə jadrovs munis jəj jurrez vəvdərət, i İyjas. Jəjjəz pervorovzəmənəs uvja etər-mədərə ketərlisə, a səvərən, kər ażzənə, sto ղekin avı, dumajtisə, sto gəmtəstis, i vəra əkşisə i pondisə rjavzınp i jaňtənə vi gəzər.

Robinzon i suə: Ləj, Petniça! Kəknənəs İyjasə pisallez-iş,—vijasə kuimə, a vitə ranitasə; İyjasə esə ətçədişən i esə kuimə vijasə. Səvərən kotərtasə jəjjəz dənə. Petniça pondis təskəşnə, a Robinzon kotərtas sija mort dənə, k da kujlis mi vylən kərtaləmən, pərtçalis gezzezsə jualis

sbliš pervo nemeckəja, a sъvərъn anglijskəja:—Kin te! Sija suas sъlə: Me ispaneç. Robinzon setis sъlə juyspъ vina, setis sъlə esə pistulet da sabla. Ispaneç pondis tъskasny jajjezkät i una tъskas. Seten sъ vylə uskətçisə kъk jəj i çut sijə ez vijə. Robinzon ətikə Ibjis, a mədiklə sablaən jursə keralis. Jəjjez kazalasa, una jorttez pylən vijəmaş, pukşasə ryz vylə i kvtisə. Peñniça da ispaneç mədisə niyə vətnъ, a Robinzon suis:—Tъmas tijanlı, una i siz vijin. A Peñniça sъlə panlı: Kolə i niyə vijnъ, niya niunasə gortə i vajətasə una jajjezsə i niya mijanəs vijasə i şojasə. A Robinzon suas:—Myjış te polan! Mijan eməş puskaez i pisallez, a pylən avu. Koł niyə.

Seten ni a munisə vižətń, una-li vijəmmezəs: vydəs vijəmmez vəlisə kъk das ətik mort.

Robinzon munis vižətń ryz, kədijə çapkisə jajjez, i azzylis setçiniş kərtaləmən jəj starikəs. Sija sijə pəriçalis da koris Peñniçaəs, medvə sija pondis sъkət vaitń as kъv vylas. Peñniça, kъz kazalis jəjəs pondas sijə as berdas zmitńpъ i jəktńpъ ryzjas. Robinzon jualis, myla sija siz radujtçə. Peñniça suis:—Eta menam aj. Robinzon setis sъlə vina, sija pondis ajsslış qırtń niyə mestaezsə, kъti vəli kərtalama gezzezən da rytəma.

Robinz n jualis:—Şetin te ajyltlə ɳan? A Peñniça suis: Bəvən, açım vydəs şoil — i çetçəvtis ryzis da kotərtis; coza sъvərъn bergətçis i vais riş da ɳan, şevis aslas ajlə ispaneçlə. Sъvərъn Peñniça pukşatış ispaneçəs ryzjə, a Robinzon nədik ryzjə kъskis puska, pisallez da kopjvez, kədna kolçcisə jajjez bərşan, i vydənnəs bereg pələn kvtisə sija mestaez, kъtən vəli pesçra.

Kər pəriş jəjjəs da ispaneçəs pırtasə pesoraə, pylə setasə şońpъ; niya şojasə da onməşşsə. Kər cəçcasə, sek Robinzon i suis ispaneçlə: kъz te jajjezlə sedin. A ispaneç-i suis: Mijan vəli korab, i mi kvtimə Azijaə. nuətim setçin nevolníkezəs vuzavnpъ, kъkdəs kulisə tuj kuzaş, kolçcisə tołko ńykjaməs das. Lebis pogoda, da ojnas mijanəs çapkis kъeəmkə lazmt mestəə. Mi puskaeziş Ibjim, no nekin mijanlə ne kъeəm otsət ez şet. Nevolníkkez myrdidisə mijanlış pisallez, boşisə vydəs ryzzez da mədisə mijanəs korab vələ końpъ, a aşpəs ryzzez vylən kvtipъ. Mi pondim niyə korpъ, i niya mijanəs as dənapəs boşisə ryzzezə. Asjaponlaqas mi loktim kъeəmkə ostrov vylə.

Setçin olisə jəjjez, i nija mijan vylə loisə radəs, i verdise mijanəs çeriən. Mi nə dənənən olim zyn vo. Loktişə ətrys mədik jəjjez i pondisə mijankət təskaşpı. Unaəs mijablış Vijisə, a kuiməs boşisə plenə: menə, Petriçalış ajsə da esə ətik jəjəs, kədijə şojisə, Robinzon i suis:—Munam, me tenət təççala atikə-mədikə. Sija təççalis sılvə vessez, kədə korab vylıb vəlisə. İspanəç i suis: Ena vessez mijan korab vylıb vəlisə. Zarnı vədəs ətik kupeclən, a dona izzez apiçer ətik munis şəras i tuj vylas kulis niyə zakazitis aslas iñkalə Angliaə nınpı. Robinzon i suis: Enə vessestə me vəregita əddənzək şinnezşa,—loas ıstınp kinkət Angliaə, ısta.

Aşınas nija sotasə viən jəjjezəs. Robinzon qımtas Petriçalış ajsə Çetvergən.

Kər sotisə vədəs vijəməzəs, Robinzon i suis: İspanəç, mun te setçin, kytən tenat zemlakkez olənpı, vajət nijə şərat. Nylə loas bur mijankət. İspanəç suis: Ladno. No kyz-zə me ətnam munə? Robinzon suis: Boş şərat çetvergəs. İspanəç suis: No dak myj-zə, aşın munam. Robinzon suis:—Aşın ed nınpı. Pervo kclə gərnpı mu da şu kəznpı, medvə vəli myj tenat zemlakkezlə şojnır, kər nija loktasə.

Nija pondisə gərnə da kəznpı şu. Kyk ədele vəgən nija konçitisə uz i pondisə mədətçəpı tuj vylə. Robinzon gizis nylə gizət; gizis sis:—kin mədə ovnə menam ostrov vylıb, dolzon menə kyznpı da uzaçnpı, myj tołko me eəkta, a kyzı kin oz pondı kyznpı da uzaçnpı, to niyə ponda vətənpı.

İspanəç boşis rız, Çetvergət pukhisə i munisə.

Petriçalə əddən vəli ajystəg gaztəm. Robinzon sılfə i suis: Myj te gaztəmtçan, Petriça? Munam lesujtnı. Munisə nija lesujtnı da azzisə pesora. Robinzon i suis: Rıg rıekas, Petriça, vişət, kyeəm etə pesora.

Petriça mədis rıgpı, tołko şujiştis jursə, rjavknitish i kotərtis, mymda em vınpı. Robinzon bergətis sijə i jualis:

— Myj te povzin? Petriça suis:

— Oj, Robinzon! setçin çort pukalə: şinnezbs gərişəs, a əməs setəəm paşkət, drug tenə i menə vermas şojnır. A Robinzon suis: Mun-zə gortə da vaj ponar.

Kər Petriça vajis ponarsə, pondis Robinzonəs kornır, medvə ez rıg pesoraas, a Robinzon suis:—Rıra, myj te polan?



Sija pýris pesoraæ i azzis parys da tosa kozolæs,—sija uz parysæslæ tuvdæm i oz vermy suvtæ kokkez vylas. Robinzon pondis vižætnæ pesorasæ, a Petniça loktis kozolæs dñæ, a sija oz-ni sviš i pol, kær vižætisæ pesorasæ, Robinzon i suæ:—vasætam kozasæ. Pondisæ vætælpæ vižætælpæ, —sija tuvdæm. Robinzon da Petniça petkatisæ sija pesorais,

Къкјамьс lun вәгъп, іспаңеç да Çetverg үнәмсан Peñiça kotætis Robinzon dñæ da suis:—Munam-zæ ke-ræs vylas, menam ajæ loktæ!

Robinzon munis kerəs vylə, vişətis, azzər kylvə əzət pyz, a səyən una otlı pukalənə. Sija i suə:—Ena ne mijan loktənə, ena Anglıçana a novdu, morskəj rozvojnıkkez; lok munam məd kerəs vylə da vişətam. Niya kajisə məd kerəs vylas i azzənə, ne ylvania beregşanəs sulalə əzət korab. Petniça suə:—Munam zəvşışam vərokas i setçinşan vişətam, təj niya pondasə kerpə. Robinzon suə:—Munam. Letçəsə kerəs vylşan da suvtasə puez sajə; nylə vədəs tədalə, a niya ezi tədalə. Pyz suvtasə bereg dorə, i sviş petasə dasətik mort,—niya nuətasə kuim kərtaləmmezəs. Ətik əzət, i suə kərtaləmmezlə: Miftjanəs vijam, a kərtaləmmez pondisə kornə sijə:—En vij mijanəs, luçse kol eta ostrov vylə! Setən, qekin ozə olə, i mi kulam eygənə. A əzət mort suə: No lədnə, setçin azzılam.

Róbinzon, kyz kylas, da suə Petniçalə:—Mun vaj unazək pisallezsə, pistüllettezsə, porok da pulaez, Petniçə vajis, i niya zarjaditəsə pisallez. Kuim kərtaləm pukalişə, məddezeləs munisə vətlətnə ostrov kuza, a kədija kolçcisə vodisə uzən. Kər onməssisə, Robinzon loktis kərtaləmmez dənə,—niya pervo povzisə, a Robinzon nylə suis: Ed polə, viştalə, kinnez ti setəməs. Ətik ny kolasış suis:—Me kapitan korab vylis, a eta menam otcaşis,—matrossez ez pondə mijanəs kylvənə i mədisə mijanəs vijnə. Robinzon i suə:—Me mezda tijanəs şmertiş, tolko şetə assinə kvy, sto nuətat menə Angliaə. Niya vədənnəs kvy şetisə. Robinzon nylə i suə:—Matrossez uzən, kutam, kərtalam niyə. Niya guşenika loktisə i matrossezəs kərtalışə, kyla kolçisə i kvaṭitəsə sablaez. Kapitan nylə suis:—A tijə raz od azzə, sto tijan joriteznit kərtaləmas? Niya kazalisə, suvtisə pişəssez vylə i pondisə kornə prossenq; nyliş kiez tozo kərtalisa.

Robinzon i suə Petniçalə. — Nuətam niyə sija pesoraə, kyz kazalas. Niya vədəppəsə nuətisə setçin da ryag-ninsə tapkisə əzət izən. Pyz kyskisə bereg vylə i pişkətisə osta-medvə sijə ez vermə vəşnə, kər loktasə korab vylşan.

Korab vylşan Iyjisə puskaş, medvə niya matrossezəs kədnija vəlisə ostrov vylən, bergətçisə korab vylə. Səvərən korab vylşan mədik ryzən loktisə, petisə svış matrossez i pondisə əksənə,—qimmeznənəs suvənə niyə, kədənə oszək loktisə. Məmdə və niya ez əksə, qekin ez lok i niya mədisə bergətçənə korab vylə. Robinzon i suə

Peñçialə: mun vərə i ьksъ,—nija pondasə dumajtńy, sto nyłēń jortteznyś, i munasə sъ vylas. Peñçiça pondis ьksъńy, i nija vydənnys kōtərtisə vərə, a ryz dñnə koñsə tołko kékəs.

Robinzon da kapitan kéknan otcaşinas zagəník loktişə ryz dñnə, kvañitasə dəzirajtişsezəs i kərtalasa e niјe, a ryz ȝebisə kusseze. Kər vydəs matrossez əkñisə, nija əddən povzisə, oz azzə ryzsə, sek Robinzon ьstis pъ dñnə kapiñanlış otcaşisəs. Kapitanlən otcaşis loktiş pъ dñnə suis;—juralış eta ostrov vylis mijanəs vydənnyməs voştis plenə, munə i ti sъ dñnə,—a od munə, sija una soldat-tez ьstas, i tijanəs vijasə. A ətik matros i suis: A kyz mi munam plenas da, i mijanəs vijasə? Kapitan kussez sajsan sъlə i ьkəstas: Tomas Smit, te menə on təd? Me sua tijanlə, munə plenə,—nekinəs oz vijə, tołko Atkinsəs vijasə. A Atkins—sija sanəj ьzyləs, kəda mədis vijny kapitansə.

Nija vydənnys suisə: Ladno, mi munam plenə,—pъliş vydənnys'is kieznysə myškanys kərtalisa.

Kapitan mukəd matrossesə proştits, i nija vəlisə əddən radəs. Kapitan nyłē i suis:—munam avыn korav vylə i myrdam sijə nija matrossezliş, kədna lebtisə bunt. Ti tənəm pondat otsavp,—a od pondə otsavp, tak tijanlış jortteznytə, kədnija koñçasə ostrov vylas, vijasə. Nija suisə:—Ladno, pondam tənət otsavp, tołko proştit mijanəs vydənnyməs.

Robinzon kapitanlə i suis: Mun korav vylə i kyz sijə boştan as kipod uvtat, gъmtgъ puskaş. Kapitan suis: Ladno. Sija voştis zyn matrossesə i munis korav vylə. Robinzon dumajtis, sto kapitansə vijisə: dyr nem ez kvy, a oj vəli remyt. Drug, korav vylşan lıjasə puskaş i Robinzon vəli əddən rad, sto kapitan myrddis korav, i sija çoza gortə, Evropaə, munas. Sija jugyəz sulalis kerəs vylən i şo vižətis morjo vylə, medvə azzəvny korabsə. I kər lois jugyət, Robinzon vižətis, korav avu, sija i suis Peñçiçalə: kapitan vəvətis mijanəs i munis aslas korabən. Əni mijanəs nija matrossezsə, kədna pukalənə pesoraas, vijasə. Peñçiça suis: Eta vermas iony kər nija as kolasanys baitisə, kylənə—lokta kinkə, nija pozzəvtasə, azzənə, kapitan lokta matrossezkət. Robinzon lois əddən rad i suis: Kapitan, me dumajti, myşa te vəvətin mijanəs.

Кътэн-нә tenat koravът? A kapitan suis: Me sijә ostrov mәd bokas vuzәti, setçin sylә burzъk sulavny,—ne seeem tela. Robinzon i suis: әni munam sojystam. Kәr sojisә, Robinzon kapitanlә viştavlis, kъz sija sedis ostrov vylә i kъz olis setçin vytса kъkdas vo. Kapitan әddәn diwujtis i suis: Robinzon, kәr-nә te munan? Robinzon suis:



—vižcis, loktasә Çetverg da ispaneç sekisi muna. Kapitan sylә suis: A myj kernъ Atkinskәt i mәdik matrossezkәt? Robinzon i suis: Te nijә prëstit i kol eta ostrov vylә, aş oleny.

Kapitan suis: Ladno. Petniça matrossezlә viştalis, sto

niјə viјљьпъ oz pondə, i niјa vәlisә әddәn radәš. Robinzon
nyлә i suis: Me tijanlә poda i pisallez, dәs koла, tolжo
koлççә въeам oтиrәn. Matrossez suis: Loam въeәmmezәn
Setçә kotartis Petniça i suis, sto Çetverg da ispaңeç lok-
tisә. Robinzon munis viзәtпъ i azzә, sto Çetvergkәt loktisә
kъk ispaңeç da kъk jәj iñkaez. Robinzon i suә: - A тъj
vylә ena iñkaezbз tatçә loktisә? A ispaңeç suis:— Menam
zemlakkez jәjjez дълып gетrašísә,—ena пыләn iñnez. Niјa
mәdәnъ vot etçә ustrov vylә koлççыпъ. Robinzon suis:
Koлççә.

Sъvәrgъn pondis mәdәtçыпъ tujә: boštis lam'aevәj kuçik-
keziş vizitka da vessan, kүрjoez, nәv da izәvәj cerrez,
kәdnә keris açъs, әtnas ovтәn, zarнi da dona izzez, kәd-
niјә kcrav vylış azzis da i assis kusәk zarнi boštis.

Bъdәs epiјә korab vylә novjisә. Bъdәnnыs niјa әvedaj-
tisә. Robinzon pukšís korab vylә, boštis şeras kъk lam'a,



popugajes da ponəs i Çetvergkət da Petniçakət munis.

Ostrov vylə kolçisə kvat angliçanın da kık ispanec inqezəni!

Robinzon kvtis əddən bura, i mişec vətən niya loktisə İspaniaə, kar Kadiksə. Setən sija azzis kupeçsə i suis sylə sijə zarñisə, kədə boştis korab vylış, i suis sylə: Me fəncit zarnitə vylşa vo beregit. A kupeç i suis. Te menə muzdalış petkətin: menə dovggez ponda mədisə turmaə pukşətnə. Bos aslyt zyn zarñisə. Robinzon suis: Menyim tenat zarñi oz kov, menam i aslam em.

Kadiksais niya munisə Angliaə Portsmut karə. Tuj vylas Çetverg kulis, i Petniça əddən gorzis. Lameaz tozə tuvdisə.

Kər loktisə Portsmutə, Robinzon kossis dəvaəs sija opicerlis, kəda kulis ispanskəj korab vylən i sylə şetis dona izzezsə, a sija vəli bednaja i Robinzonlə viştalis əddən ızılt spaşivə, sto sija mezdis sijə korəmis.

Portsmutis Robinzon medalis korab Gamburgəz. Munisə niya bura i matyn-ni vəlisə Gamburgşan, kyz lebis pogoda i korabsə zugdis. Otırsə kolçisə vəjəmiş rızzezen, a vydəs, myj vəli korab vylas, vəjisə, i zarñi Robinzonlən siżzə vəjis, tolko pon kolçcis,—sija ujis, ujis rız vərşan. Robinzon kyz loktisə Petniçakət Gamburgə, munisə aslas aj dəpə. Ajys pervo sijə ez təd; sija vəli pəriş-ni, uməla azzis, i kər tədis, pondis gorzynə. I Robinzon gorzis. Robinzon jualis: Batu, a kytən-nə mamə? A ajys sylə viştalis: kulis sija, şo mədis azzıvnə tenə. Robinzon i suis: Bəv me vəli, muni vetlətnə.

Sija viştavlis ajyslə, kyz sedis ostrov vylə i kyz olis setçin kəkdas vo, i ajys əddən bura divujtçis.

Robinzon plotnikən lois i Petniçakət uzalisə ətləyn, a uz pylən rız vəli, uzalisə niya bura.

Цена 50 коп.

РОБИНЗОН
Обработка под редакцией
Л. Н. ТОЛСТОГО
Перевод на Коми (пермяцкий)
язык ЮРКИНА С. И.

Редактор Ф. А. ТУПИЦИН

Tex. ред. И. А. ШАДРИН

Окплит № 377. Заказ № 1063. Тираж 2100. Сдано в набор
4/X-34 г. Подписано к печати 19/X-34 г. Печатных листов 2 1/4.

Кудымкарская тип. „Свердполиграфа“.